

Balanceren tussen ambitie en realisme

VVD-bijdrage AB 2 november 2022

Voorzitter, wethouders, collega-raadsleden,

Wie herkent zich niet in de volgende situatie: je gaat naar de bioscoop, de zaal is niet al te vol en je kunt gaan zitten waar je wilt. En in de pauze ga je nog wat popcorn halen. Vervolgens ga je weer zitten waar je zat. Maar waarom gaan we niet ergens anders zitten? Voorzitter dat doen we niet omdat we het plekje als de onze beschouwen. Het is vertrouwd en veilig. Alleen de wereld verandert drastisch. Wat een vertrouwde gewoonte was, is morgen niet meer vanzelfsprekend. Corona, Ukraine, inflatie, energiecrisis, kortom de mondiale ontwikkelingen veroorzaken grote gevolgen en onzekerheid voor onze Heerlense inwoners, ondernemers, instellingen en onze gemeentelijke organisatie. Moeten we daarom bij de pakken neerzitten? Nee, voorzitter! Waar nodig en mogelijk zullen we onze burgers, bedrijven, instellingen en verenigingen bijstaan. Sterker nog: we blijven in onze stad investeren. Het coalitieakkoord is wat de liberale alliantie VVD/D66 betreft de routekaart voor de komende jaren.

Maar is die bestuurlijke en politieke snelweg een strakke highway? Dat is die zeker niet. Onze democratie is voortdurend een kwestie van afwegen, bijsturen, draagvlak vinden, besluiten en uitvoeren. Kortom: balanceren!

- (1) Balanceren tussen een ambitieus investeringsniveau en een realistisch financieel beheer.
- (2) Balanceren tussen het grijpen van kansen en het wegwerken van achterstanden.
- (3) Balanceren tussen nieuwe investeringen en de basis op orde brengen.

1. Balanceren tussen een ambitieus investeringsniveau en een realistisch financieel beleid

Hoe de wereld er komend jaar uit zal zien is moeilijk te voorspellen. Aannemelijk is dat de koopkrachtdaling van grote invloed zal zijn op de economische situatie, ook die van de gemeente Heerlen. De inflatie is historisch hoog. En in onze begroting wordt gerekend met een inflatie van slechts 2,4%.

Vraag 1:

Hoe realistisch is dat? Maakt dat de begroting niet bijzonder kwetsbaar?

Bedenk daarbij dat de rente snel oploopt en daarmee ook het renterisico. Geld lenen voor nul procent lijkt echt verleden tijd.

Vraag 2:

Wat betekent dat naar verwachting voor de meerjarenbegroting en hoe gaat de gemeente daarmee om?

Daarnaast bestaat het enorme energierisico voor onze eigen gemeentelijke energierekening en het arbeidsmarktrisico als gevolg van personeelstekorten. De looneisen zullen de komende tijd aanmerkelijk gaan oplopen als gevolg van de krapte en de koopkrachtdaling. Opgeteld levert dat een behoorlijk pak aan donkere financiële wolken op. De VVD wil niet meer geconfronteerd worden met een negatieve algemene reserve, gedwongen bezuinigingen en een herstelplan van de provincie, laat staan een onder curatele stelling. Wij verwachten van het college dat er op tijd wordt gemanoeuvreed om grote risico's op een verantwoorde manier te incasseren of liever nog: te omzeilen. Daarom zijn we blij dat de reservenorm van 2 procent van de begroting wordt aangehouden. Al vragen we ons af of die niet te laag is, gezien de risico's. Sommige risico's kunnen we inschatten, maar van sommige risico's hebben we nog helemaal geen weet. De traditionele planning- en controlcyclus biedt daarop maar een beperkt antwoord. Grote professionele organisaties maken daarom gebruik van scenario-planning. Wat zou er kunnen gebeuren; en hoe zijn organisaties daarop voorbereid? Hoe maken we ons als gemeente robuuster? Juist om te zorgen dat onze hoge investeringsambities ook op de lange termijn overeind kunnen blijven. Voorzitter omdat vorm te geven dienen we een **motie (1)** in om te komen tot een relevante scenario-planning voor de gemeente Heerlen met relevante handelingsperspectieven.

Bijzonder positief vindt de VVD overigens de zeer gematigde ontwikkeling van de woonlasten. Een belangrijke afspraak uit ons coalitieakkoord. Een troost voor huishoudens die hun koopkracht toch al aanzienlijk aangetast zien. Ook de afbouw van de hondenbelasting, hoe klein ook, zien we als een belangrijke stap naar afschaffing.

2: Balanceren tussen het grijpen van kansen en het wegwerken van achterstanden.

Investeren doen we in Heerlen en de regio Parkstad over de hele breedte. Enerzijds door structuurversterkende kansen te grijpen en anderzijds achterstanden weg te werken. In de regio Parkstad doen we dat samen met het Rijk en de Provincie in het kader van de Regiodeal.

Vraag 3:

Hoever staat het met de nieuwe Regiodeal-aanvraag en wat is de rol en bijdrage van de Provincie Limburg daarbij?

Kansen verzilveren doen we op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking, verduurzaming en economische structuurversterking. Wat betreft de grensoverschrijdende samenwerking is de komst van de RWTH naar het centrum een belangrijk historisch wapenfeit.

Wat betreft de economische structuurversterking merken we op dat er vrijwel geen locaties meer zijn waar grote nieuwe bedrijven zich kunnen vestigen of bestaande bedrijven kunnen uitbreiden. Zo is er vrijwel geen groei meer mogelijk op Avantis en Trilandis voor o.a. de medische logistiek. Een sector waar we ons internationaal mee op de kaart hebben gezet. En een sector die uitstekend matcht met onze arbeidsmarktopgave. De locatiekeuze voor bedrijven wordt bepaald door de ruimtelijke mogelijkheden, bereikbaarheid, beschikbaarheid van personeel, aanwezigheid van kennis- en ketenpartners, internationale ligging enz.

De VVD roept het college op om op Parkstadniveau met een passende facilitering te komen. Hiervoor is onder meer in beeld de Oostflank van Brunssum.

Vraag 4:

Kan het college aangeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de Oostflank; hoe Heerlen daarin zou kunnen participeren/bijdragen? Welke andere mogelijkheden ziet het college om de lange termijn werkgelegenheidsontwikkeling te faciliteren?

En in het verlengde daarvan dienen we ook een **motie (2)** in om de potentie van de sector medische logistiek de komende jaren verder uit te bouwen.

De werkgelegenheidsontwikkeling kan de brugfunctie zijn tussen het grijpen van economische kansen en het wegwerken van achterstanden. Dat laatste is het hoofddoel van het Nationaal Programma Heerlen-Noord. In de begroting wordt een financiële aanzet gegeven voor de gemeentelijke bijdrage aan Heerlen-Noord. Onder andere via een programmabudget van een half miljoen euro.

Vraag 5:

Hoe vindt de besluitvorming plaats met betrekking tot de inzet van dit programmabudget en hoe wordt e.e.a. verantwoord in de richting van de gemeenteraad?

3: Balanceren tussen nieuwe investeringen en de basis op orde brengen

Dat deze coalitie en dit college ambitieus zijn mag duidelijk blijken uit de begroting en het MBP. Nieuwe investeringen worden aangekondigd die de stad structureel een ander aanzicht en dynamiek gaan opleveren. Denk aan het onderwijs naar de binnenstad. Vier jaar geleden nog ondenkbaar en nu een realistisch perspectief: een 'game-changer' voor ons centrum! Het nieuwe gebouw van Zuyd Hogeschool moet een nieuwe architectonische blikvanger voor Heerlen worden. Geen second best ontwerp, maar hoogstaande kwaliteit met een uitzonderlijk goede verbinding en programmering richting de rest van de stad.

Vraag 6:

Hoe gaat het college hierop sturen? En wat zijn de verwachtingen aan de kant van Zuyd Hogeschool ten aanzien van die kwaliteit?

Investeren in nieuwe ambities is één. Maar ook de basis moet op orde zijn. Te beginnen met de veiligheid en leefbaarheid. Zij die onze samenleving willen verstoren moeten weten dat ze in Heerlen aan het verkeerde adres zijn. Zichtbaar optreden is een belangrijke voorwaarde, in het bijzonder voor het gezag van de politie en de politiek als geheel. De invloed die we op het politieapparaat kunnen uitoefenen is kennelijk beperkt en ook onze lobby naar Den Haag voor meer blauw vindt onvoldoende weerklank. Moeten we het dan niet veel meer zelf organiseren? Door snel meer BOA's op te leiden. Ook zij kunnen met gezag wekkende uitstraling worden ingezet op de door Heerlenaren ervaren leefbaarheid- en veiligheidsproblemen. Hun aanwezigheid in de publieke ruimte bevordert het veiligheidsgevoel en frustreert structurele raddraaiers.

VZ het CDA heeft hiertoe namens de coalitie een **motie (3)** ingediend voor de uitbreiding van het aantal BOA's.

Voorzitter, naast de ordehandhaving is er ook de bestuurlijke handhaving. Ook hier spelen meer dan genoeg ergernissen waar Heerlenaren zich aan storen. Van afvaldumping, nalatig onderhoud van vastgoed tot oneigenlijk ruimtelijk gebruik. De begroting duidt al jaren op goede voornemens om dat aan te pakken.

Vraag 7:

Wat kunnen we concreet over de bestuurlijke handhaving afspreken? Is er een lijst van opgaven? Zo ja, is die lijst in te zien of beschikbaar te stellen (evt. onder geheimhouding)?

Voorzitter in mijn inleiding had ik het al over "je veilige" plek. Dat is in ieder geval je huis: huur- of koop. Je huis als vast anker in je bestaan. Maar een passende woning is steeds minder een vanzelfsprekendheid. Meer woningen voor starters, doorstromers en vrije kavels zijn nodig. Uit onderzoek komt naar voren dat in Parkstad behoefte is aan moderne nul-treden-woningen. Recent is bijvoorbeeld becijferd dat landelijk met de bouw van 450.000 extra levensloopbestendige woningen de groeiende druk op zorgpersoneel en mantelzorgers is te beperken. Hiermee kunnen tot 2040 ruim 100.000 zorgvacatures worden opvangen en zijn er tegelijkertijd 130.000 minder mantelzorgers nodig.

Levensloopbestendige woningen maken de kans op ongelukken kleiner en sociaal contact groter. Juist in onze regio is dat meer dan relevant.

Vraag 8 :

Hoe kunnen we woningcorporaties aansporen om hun bezit te vernieuwen en verouderd bezit te slopen? En hoe geven we meer ruimte aan de vrije markt om te bouwen?

Voorzitter, ik wil nog even kort stilstaan bij het budget van de rekenkamer. Door allereerst mijn ongenoegen te uiten dat de rol van de rekenkamer niet zichtbaar is in de begroting.

Vraag 9:

Is het college bereid om de rekenkamer voortaan apart op te vermelden in de begroting via een paragraaf?

Voorzitter, in de begroting maakt het college een verkeerde keuze ten aanzien van de rekenkamer: slechts 32 cent per inwoner tegen de landelijke norm van €1,30. Nog geen 25% van hetgeen gebruikelijk is. De rekenkamer ondersteunt onze raad bij het uitvoeren van haar kader stellende en controlerende taken. Zo werden de afgelopen onderzoeken als zeer waardevol beschouwd en zijn alle voorstellen aangenomen.

Wij dienen hierover dan ook een **motie (4)** in om het budget voor de rekenkamer te verhogen tot een hoogte van € 65.000,--.

Tot slot

Voorzitter, besturen is vooruitzien. Maar in deze turbulente tijden is de toekomst niet te voorspellen. Dat vraagt om balanceren. Tussen onze ambities en behoedzaamheid. Tussen gas geven en manoeuvreren. Wij wensen het college, onze gemeenteraad en de ambtelijke organisatie daar veel wijsheid bij.